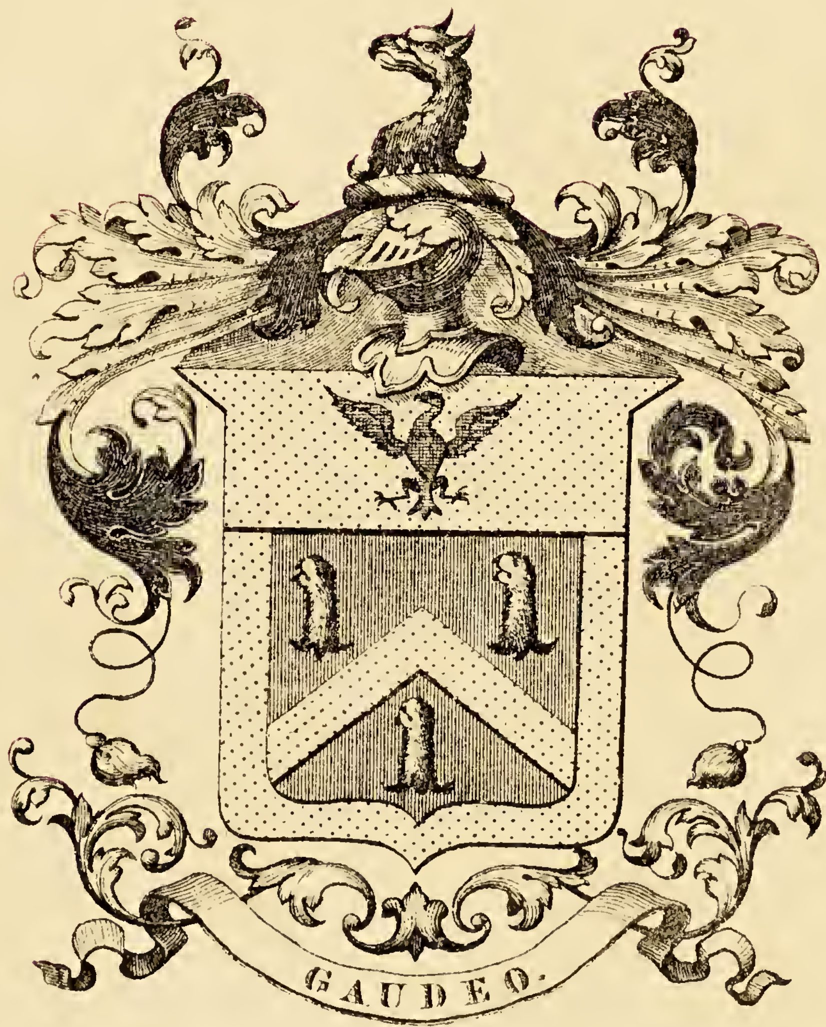
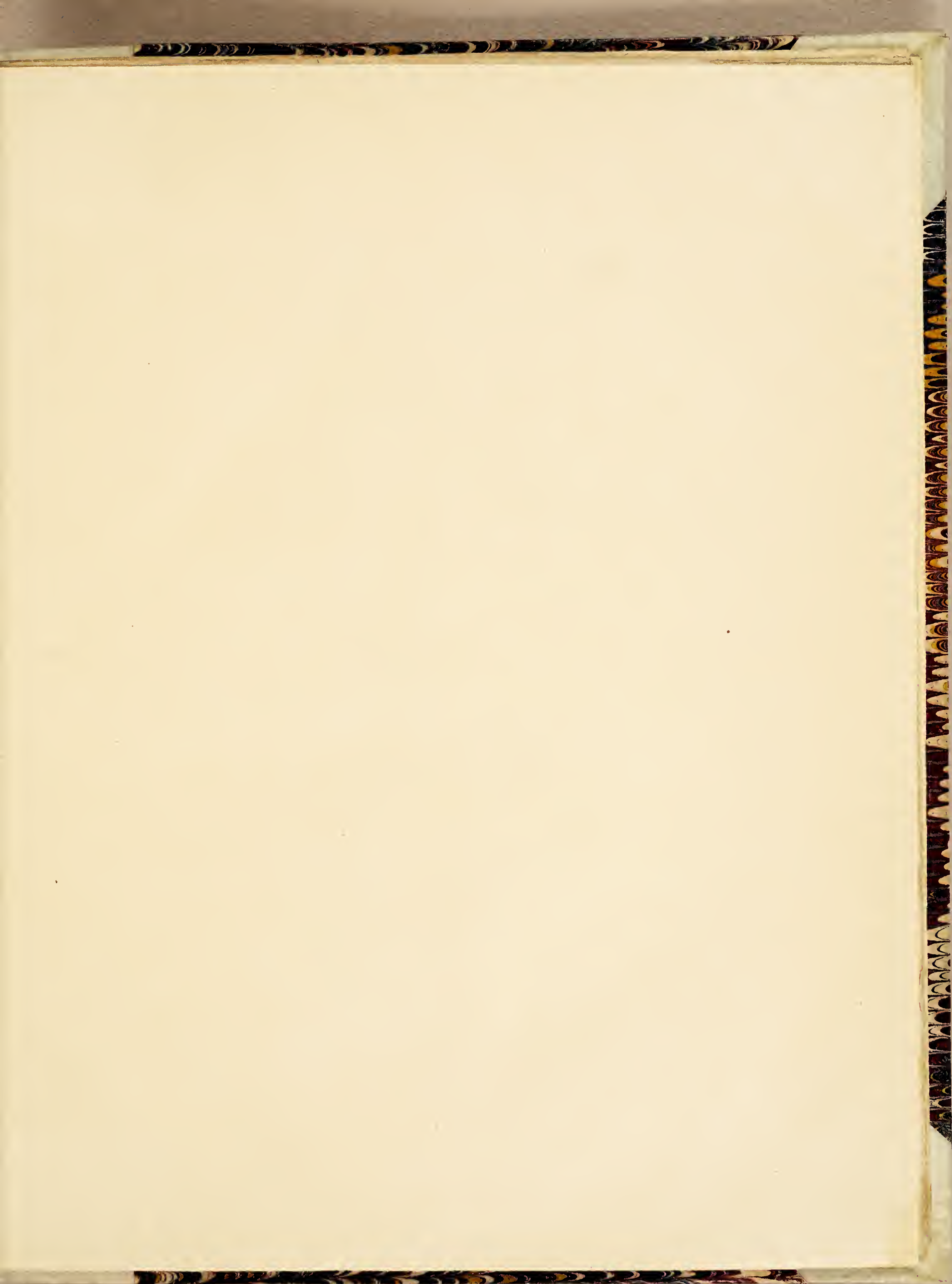

GAUDEO.

IOVRNAEL
OFTE
Beschrijvinge vande reyse

gedaen by den Commandeur Dirck Albertsz Raven, na Spitsbergen, inden Jare 1639. ten dienste van de E. Heeren Bewint-hebbers vande Groenlantse Compagnie tot Hoorn.

Waer in verhaelt wort sijn droevige Schip-breucke, sijn ellende op 't wrack, en sijn blijde verlossinge.

Met noch eenighe gedenckweerdige Historien.

Alles waerdigh om te lesen.

TOT UTRECHT,
Voor Esdras Willemsz Snellaert, ANNO 1647.

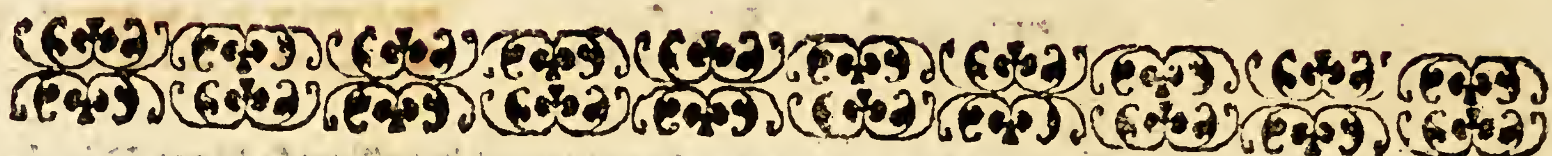
Tot den Leser.

Beminde Leser / hier wort u vertoont de Reyse van Dirck Albertsz. Raven nae Spits-berghe, gedaen in het Jaer 1639. door hem selver beschreven / aenmerckens waerdigh / niet juyst om de vreemdigheyt vande Vaert / of dat hy eenighe noyt ghevonden Landen heeft opghedaen / gelijck wel veel Reysen daer door vermaert zijn / noch oock om eenige voorspoet buyten ghmeen hem bejegent / maer om dat hem in een ghemeene vaert / onghemeene en wonderlijcke saecken zijn ontmoet. Leest het selfs eens met opmercken door en oordeelt dan of het niet nevens veel andere Reysen het lesen waerdihh is / want ghelijck den eenen sijn gheluck en voorspoet des Menschen verwonderinghe uytloekt / soo doet eens anders ongheluck het selfde; in beyde sietmen de albestierende handt Gods / als met groote letteren gheschreven / en gheeft ons in den loop onses levens / dappere sporen / en verman inghen / om ons noyt in voorspoedt te verheffen / of ons eenighsins in te beelden dat wy wat zijn / ter wijl wy doch gants nietigh zijn / soo Godt onse aenslaghen en voornem ne niet en volmaeckt: noch ons oock in teghenspoet / ellende en armoede soo niet te verslaen / dat wy van Gods hulpe en bywesen souden wanhopen. Hier toe kan dit Journael ons een levendigh voorbeeldt verstrecken. Neerstighe Leser / ghebruyckt dese nutte tijdtkortinghe tot u eyghen selfs leer en stichtinghe: Met een woort Leest en leert yet.

't Welck u van herten toewenscht

V. I. Dienst willige

Ian Iansz. Deutel.

Aen den Leser:

WAerde Leser, die dit leest,
Zijt gy noyt in noodt geweest,
Is u ramp noch tegenspoet
In uw's levens loop ontmoet:
Acht dat voor geen saligheydt:
want de wijse Solon seydt:
Schoon men sich geluckigh roemt,
Niemandt mach soo zijn genoemt,
Voor hy is aen 's levens end',
Dan wordt eerst ons luck bekent:
Maer so langh den mensche leeft
Hy geen uyr verseeck'ringh heeft,
Dat hem niet een swaere val
Hier met Crœsus treffen sal.
Daerom denckt, wanneer ghy siet
Een'ge menschen vol verdriet,
Dat ghy in ghelycke pijn
Morgen kont gedompelt zijn.
Daerom weest niet stout van geest,
Maer in alle voorspoet vreest,
Leest daer toe dit kort verhael,
Van dees Schip-breuck menigmael.
Of zijt ghy vol ramp en druck
Gants verschoven van 't geluck
Of soo ghy met pijn en strijdt
Swaerlijck overladen zijt,
En van hulp en troost ontbloot,
Hopeloos wenscht om de doodt;
Spiegelt u in dese bla'en;
Siet dees droeve Schip-breuck aen;
Siet haer swerven op het wrack,
Vol van ramp en ongemack.
Maer beschouwt voor al het end'
Hoe de Heer de saecke wendt,
Hoe hy somm'ge heeft bewaert
En gants buyten hoop gespaert,
Leert hier uyt dan hoe het quaedt
Onder Godts bestieringh staet,
want alst Godt den Heer begeert,
't quaetste quaet in vreugt verkeert,
't Welck in dees geschiedenis
Klaer en waer gebleecken is.
Dus in al wat u ghschiedt,
Wantrouwt aen Gods hulde niet.

Ian Iansz Deutel.

Tracht na't goede.

Iour-

Journael vande Reyse

gedaen by den Commandeur Dirck Albertsz Raven naer Groen-landt, inden Jare 1639.

DEn 7. Mey in 't Jaer 1639. Ben ick Dirck Albertsz. Raven, voor Commandeur met het Schip Spitsbergen, voor de E. Heeren Bewindt-hebberen vande Groen-landtse Compagnie / residerende tot Hoorn, uyt Tessel gheseylt / in Compagnie van noch 2. Schepen van Hoorn, synde Zee-Visschers / en 2. Schepen vande Camer van Harlingen, een Zee-Visschers en een Capitael-Schip de Oranje-Boom, daer Commandeur op was Gale Hamkes; met een Suydelijcke wint / stelden onse koers Noort Noort West aen.

Den 12. dito scheyden onse twee Zee-Visschers / met de Zee-Visscher van Harlinghen, benoorden Hit-landt van ons af: Sy hielden noch al N. N. W. aen / en wy met ons twee Capitael-Schepen / te weten Gale Hamkes en wy / stelden onse koers N. N. O. nae de Kust van Spitsbergen, de windt noch al Suydelijck.

Den 21. dito 's morghens / saghen wy het Lant van Spitsberghen, liepen Oost-waert over / hadden de windt Noorden. 't Achtermiddaeghs quamen wy teghen het Ys aen / wenden het wederom t' Zee van 't Ys af / waren ontrent 12. mijlen van 't Lant / hadden de hooghte van 78. graden.

'S avondts liep de windt Suydelijck / setten onse koers doe. N. N. W. aen / nae het Voor-landt toe / dat ontrent 18. mijlen van ons lagh / konden het effen sien.

Den 22. 's morghens de windt noch al Suyden / ginghen met malkander noch al Noort Noort West aen / saghen t' Zee-waert / en nae 't Landt toe / noch al Ys / was goet weer / saghen twee Schepen van onderen op komen laveren / die wy ontrent middagh verspraecken. waren twee Deensche Schepen / seyden ons dat het beneden om de Noort noch al vol Ys lagh / soo datse gheen water sien konden / waer door wy te werck trocken om nevens dese twee Denen en Gale Hamkens weder uyt het Ys te laveren / de windt beghon handt over handt aen te nemen / soo dat wy met Schovers-seylen mosten seylen. Weynigh nae de middagh saghen wy noch een Schip op ons af komen / dat wy nader-handt vernamen / dat de Camer van Delft toebehoorde / waren doen onder ons vijf Schepen by een / en het beghon een geheele storm te waeyen / met hol water.

 'S avondts

'S avondts quamen wy op de buyten kant van 't Ys / was een hard' weer / met jacht-snee vermenght / soo dat de Schepen niet aende widt wilden wenden / en voor de windt om konden wy niet komen / door de kleyne spatie tusschen ons en het Ys / want wy de Lywaertste waren van onse mackers / de twee Deensche Schepen waren een stuck achter uyt / dicht op de soom van 't Ys / waer tegen de Zee soo gheweldigh storte en brande / dat wy dickwils het water en de soom van 't Ys niet en konden onderscheyden met snee-jacht / liepen by de windt over W. S. West in Zee. Het water gingh soo hol en het waeyde soo dat het Galjoen dickwils in Zee schoot / en het Plecht-ancker in 't water sleepte / soo ghewelдigh lagh het Schip op sijd. Wy hadden het Schip (om te beter van achteren tot vooren te komen) boven met sout bestroyt het Schip was anders door de groote gladdigheydt niet wel te ghebruycken. Hier waren wy (als op een lager wal) op het Ys beset / en door de groote snee-jacht was het gesicht soo goet niet als wy wel wensten / elck deed' evenwel sijn best met uytsien / eenige stonden voor / andere waren by de seylen / die wy door de harde windt niet wel regeren konnen / altemet wast loef an / dan / hou dragent.

Ten laetsten saghen wy een schos Ys recht voor uyt / daer wy niet boven konden seylen / en noch een ander in ly voor uyt / daer wy niet beneden om konden / eens deels om dat de Soom van 't Ys ons so na was / daer een gheweldigh hol water teghen aenstondt : Anderdeels om dat het Schip soo kort niet en soude konnen vallen / door dien de schossen soo dicht aen ware / hoopten der halven tusschen beyden door te loopen. Het Schip lagh / als verhaelt / geheel op sijd / en het roer te loefwaert aen boort / de achter seylen lagen los aende windt / 't stont geweldigh vreesselijck : want het scheen onmoghelijck dat het Schip soo kort soude draeyen : en de schos scheen of hy al voor de Boegh was / want daer was gheen klaer gesicht / evenwel draeyde het Schip noch soo veel / dat de loefwaertse schos achter de Focke rust onder water raeckten / daer op dreven wy datelijck teghen de lywaertse schos aen. Ick keeck terstondt over boort achter uyt / maer in al die stooten saghen wy gheen spaenderen drijven / hoopten daerom dat het noch soo veel noot niet en had' / maer het openbaerden hem wel haest heel anders / want het Schip beghon datelijck voor te sincken / 't welck een groote verbaestheyt veroorsaeckte onder ons / wy hielden terstont met bylen inde masten / hackten die om vard / het Volck setten de Sloepen overboort / daer / door de groote benautheyt geparst / soo veel Volck invviel / dat sy genootsaeckt waren af te steken / en even achter 't Schip komende / sloeghen de Sloepen om / en verdroncken altemael.

Het scheen als af het Schip met een veerd' nae de grondt soude geschoten hebben / soo haelden het sijn neus voor onder : En hoe welder gheen uyt komst scheen / soo sochtmen evenwel de doodt soo langh te ontvluchten als men kon / want veele die liepen nae achteren toe na

de Companjeu/en eenige klommen op de Beſaens-maſt / die ooghenſchijnelijck langhſt ſcheen te ſullen boven blijven : maer alſoo het getal aen de Beſaens-maſt ſich vermeerderde / ſoo brack de ſelfde/en viel met het Volck in Zee / de welcke datelijck oock verdroncken.

Het water verſpreyden ſich over 't gheheele Schip : doe quam het met het Voor-ſchip weer wat op / maer het viel ſtracx om / bleef met het loef-boort ontrent 4. voet boven water leggen.

In dit op 't zy vallen/verdroncken noch veele van die maets / die na de ly toe vielen en met de Zee beſtolpt werden / onder anderen een man die langh met my ghevaren had' / hy quam by my / gaf my de hant / ſeyde Commandeur heb ick u yets in eenighe dinghen misdaen/ wilt ghy my dat wel vergheven? Ick antwoorde ; Ghy hebt/ my niet misdaen / en ſooder yets is gaern vergheef ick het u/ ghelijck ick wil dat my oock gedaen wordt. Daer op ſcheyden hy van my / en ſeyde : Inder eeuwigheyt moeten wy malcanderen weer ſien / want het om vallen van 't Schip brack onſe propooſten. Hy verdronck als verhaeldt / en ick raeckte nevens veele op de zy van 't Schip. De meeſte part die doe noch leef den / ſtonden voor by de Anckers op de zy van 't Schip / en ick ſtondt by de groote Ruſt. Ick kond' het daer niet langh harden / begaf my daerom oock voor by de Anckers. De Zee liep te loef waert ſoo gheweldigh over het Schip heen / met ſulcken ſnee-jacht en konde dat het na menſchen begrijp onmoghelijck ſcheen / om op het Schip / oft in 't leven te konnen blijven ; elcke Zee die daer over quam nam eenighe menſchen wegh / nu 2. dan. 3. ſomtijdts 5. a 6. te ghelijck / die datelijck door de Zee verſlonden wierden / 't welck een droevigh aenſien was / te meer / om dat wy die noch leef den / oock niet beter en verwachten hoe wel den menſch nimmermeer voor de doodt verſeeckert is / ſoo kan men in ſulcken gheleghentheydt zijnde / ſien hoe ghedwee / hoe nietigh den menſch is / en welck een nauwe vier-ſchaer ſich in de herten openbaert / het bidden dat dickwils (ſijnde buyten noodt) niet wijder als vande lippen komt/ quam hier al een kenningh dieper van daen / wy ſaghen malcander met bedroefde ooghen aen / ghaven Godt de ſaecke op. De twee Deenſche Schepen ſeylden doe verby ons / ontrent anderhalf muſquets ſchoot boven ons heen / maer koſten ons niet helpen.

Hier een weynigh gheſeten hebbende / ſeyde de Stierman teghen my/ daer draeyt het Schip voor windt om / 't welck gheheel te verwonderen was : want het draeyde ſoo kort met de gheheele vleet van maſten / ſeylen en ander tuygh : 't welck noch aen 't Schip vaſt was : Dat een Schip met al ſijn voor-ſeylen / in 't ſeylen niet korter en eerder konde draeyen / was een merckelijcke beſtieringhe Godts / willende noch eenighe by het leven behouden : want ſonder deſe omdraeyinghe van 't Schip : ſoud het moghelijck gheen twee uren gheduert hebben : oft ſouden altemael al ven 't Schip gheſpoelt gheweeſt hebben. Hoe wel wy in 't gheheel ghantſch gheen uytkomſt en ſaghen/ſoo gaf het

ons

ns evenwel noch al eenighe vertroostinghe / want wy konden voor het overspoelen vande Zee nu wat beter op het Schip blijven / om dat de Zee eenighsins ghebroocken wierde / op de kisten en ander goedt dat onder 't Boevenet van daen quam spoelen / als oock op de af ghehouwen masten / rees en seylen. Waren doen noch ontrent met ons dertighen op het wrack.

Den andere vier Schepen saghen wy wel / maer sy konden ons niet helpen / hadden met haer selven ghenoegh te doen om het perijckel te ontkomen. Sy liepen W. S. W. in Zee / met een Suyen windt / met jacht snee / waren op de hooghte van 78. graden 40. minuten / ontrent 9. mijlen buyten Landt.

Des nachts scheen het weer noch al aen te nemen / waeyden en stormden ghweldigh. wy hielden ons aen de touwen vast / haddent soo quaedt alst diende / om ons op 't Schip te houden / want het water vloogh ons ghewelddigh over 't Hooft / en was so kout / dat het niet te segghen is. Yder kan wel afmeten wat een Mensch is met een nat lijf in sulcken Vorst en jacht-snee / en sonder schuyl of verschut / en sonder eenighe aparentie van te sullen behouden worden. Wy achten die ghene gheluckigh die de doodt ghesmaeckt hadde / baden de Heer : dat hy ons doch een korte doodt wilde gheven / seyden teghen malcander : onse andere Maets sijn voor / haer strijdt in ghestreden / hoe sullen wy noch aende doodt komen. Als de Zee somtijdts ons wat meer als ghemeen over 't Hooft storte / seyden wy nu komt de Heer / 't sal haest gedaen zijn / hy sal 't een eynde maken / en meer sulcke reden.

Den 23. dito 's morghens / beghon het weer wat af te nemen : konden doe gheen Schepen sien / wy stonden en saten doe op de sijd van de fortuyningh van 't Companje : de Zee spoelden ons gestadigh om de beenen / wy trappelden en beweeghden het lijf soo veel wy konden om ons wat inde warmte te houden / maer 't scheen onmoghelijck / het vroor dat ons de voeten schenen af te vriesen. Eenighe beghaven haer (door dien het so langhe duerde : of dat de naturelijcke warmte in haer uytgingh) tot legghen / maer hadden veele gheen uer gheleghen / of waren al doodt / die schoven wy dan by ons van daen. Ick seyde teghen een dat hy so stil niet soude wesen : maer dat hy wat heen en weer soude loopen / hy antwoorde : Waer ick sal loopen / wy konnen de doodt doch niet ontgaen : wy moeten hier immer al blijven : ick seyde wederom : Of Godt het noch versagh / doe seyde hy : Jae Godt kan wel / maer (of hy segghen wilde) waer sijn de middelen waer door het te weegh kan gebracht worden. 't Was een bedroef de saecke / de Heer ist bekent hoe bangh en benauwt dat wy waren / want nae uytkomst van gheberght te worden te hopen : scheen een dwaesheyt en een hope sonder hope.

Weynigh tijdts daer naer wierde die man daer ick die reden mede hadde / oock van 't Schip af ghewor pen ; sommighe inde welcke noch eenigh

eenigh leven was / maer het belul niet hadden haer vaſt te houden/ wierden al me van de Zee van 't Schip afgheſmeten / als ſy dan in 't water lagen / ſagen wy dat ſy haer noch verroerden.

Ick ſtondt en hadde de groote ſchoot in de handt / en wierde door een Zee water mede van 't Schip gheſmeten. Doe ſeyden de maets/ daer reyſt de commandeur oock heen. Maer het belief de de Heer noch niet / hielt my vaſt : lagh maer met het halve lijf in 't water / had noch ſo veel kracht en couragie dat ick (met Gods hulp) weder by onſe maets quam / ſonder dat ſy my hielpen.

Des middaeghs beterden het weer hoe langher hoe meer : de windt noch als vooren / altemet quammer een ſchos Ys by ons langhs drijven.

Na de middagh ſcheen het Schip noch lagher te ſincken / ginghen daerom heen en ſneden een grof touw' dat te loef-waert in een Ancker ſtack met groote moeyten ſtucken / en ſtieten dat Ancker neven het boegh-ancker over boort / ſochten het Schip daer door weer wat te doen rijſen / gelijck het oock eenighſins dede.

De Blinde Ra / met de Blind : hingh noch aen de Boegh-ſpriet/ die ſneden wy van boven neer / en haelden hem op de ſijd van 't Schip / rechten de Blinde Ra over end' met noch een ander end' van een balck / tot twee maſten / konden die bequaem ſetten / al ſoo op verſcheyden plaetſen de vullinghen tuſſchen de Berck-houten waren uyt geſpoelt / maeckten vande Blind twee ſeylen / ſtelden die ſchrap/ meenden dat het daer door wat over ſoude ſchieten na Landt toe/ maer en dede geen vordel.

Twee vande maets ſeyden tegen my / laet ons een vlot maken : daer me ſal 't wat beter konnen gaen : om Landt te krijghen ; maer ick ſeyde teghen haer / wilt ghy dat doen ghy mooght / ick blijf daer ick ben Wy waren doe wel 12. a 13. mijlen van 't Landt. Sy trocken evenwel met haer tween te werck / om een vlotjen te maecken / namen de Beſaens roed' / en ick meen noch een ſtuck van een onde Stengh / en noch wat ander hout-werck / 't welck ſy met tou-werck meenden t' ſamen te binden / doch het ontdreef haer tot haer groot gheluck/ want ſouden anders wel haeſt een kort eynd gehadt hebben.

Hoe wel het nu wat beter weer was / ſoo waren wy noch in grooter droefheydt als oyt ; want wy hadden noch eten noch drincken / en waren wel gheneghen tot ſlapen maer en konden doch dorſten ons niet neer legghen : want vroren ſtrax doodt ; dronckten ons eyghen water. Eene vande maets quam by my / en bad of hy wat van mijn water mochte hebben om ſijn hert te laven. Ick gaf hem wat : en hy dronck het. Een ander quam by my en badt of hy de vochtigheydt die in mijn baert hingh : die bevrooſen was / wat mochte aflicken / 't welck ick hem toe-liet. Het herte brack my ſchier als ick het Volck over ſagh/ ſloegh mijn ooghen dickwils ten Hemel / hoopte noch al dat de Heer het verſien ſou / hoe wel daer geen hoope toe en ſcheen.

Den 24. dito des morghens / was het heel ghoet weer / wy saten en waren gheheel macht en moeteloos / waren gheheel verworden / door dat het knelde / dreven te met verder van Landt af. Dachte niet anders of souden daer soo sittende / met malkander gestorven hebben.

Ontrent den middagh siet onse Stierman op en riep / een seyl / een seyl: was beneden windt van ons: ontrent 2. mijlen: wendende af en aen / om door het Ys te komen: willende na Landt toe. Hier scheen onse hope wederom te leven / om eenmael gheberght te worden: daer toe (soo het scheen (dat Godt oock de saecke bestierde: want had hy daer door het Ys konnen komen / soo souden sy by ons niet ghekomen hebben / maer sagh daer gheen kans. De Commandeur inde Mars wesende / om na openingh te sien / sagh te windt-waert op / en sagh ons drijven / menende dat het een doode Walvis was / riep om de verre-kijcker die wierdt hem ghebrocht. Doe sagh hy stracx dat het gheen Walvis was: riep het is ghewis onse Admirael / die twee daghen te vooren by ons veronghelukte. Daer op klommen de maets by hoopen aen de Stengh. Doe saghen sy dat wy twee seyltjes op 't wrack hadden opgherecht. Sy setten datelijck de Marsseyls in 't top / laveerden opwaert aen / met alle vlijt na ons toe.

Wy met malkanderen op het wrack sitteude / saghen soo ons dochte aen alle teeckenen / dat die van 't Schip ons mosten in ghesicht hebben / wy trocken te werck / en haelden het eene seyltjen op en neer / op dat sy souden sien datter noch levendighe menschen op het wrack waren / 't welck sy in 't Schip met groote verwonderinghe saghen / wy storten doe met ons allen onse ghebet tot Godt / met sulcken blijdtschap en ernst / dat het mijn herte noch doorsnijt als ick daer aen ghedencke / danckten en loof den hem voor sijn groote ghenade / 't was of wy met Daniel uyt de Cuyl der Leeuwen en met de drie Iongelinghen uyt den vyerighen Oven verlost waren.

Het Schip ons naderende / saghen wy dat het de Oranje Boom van Harlinghen was / daer Gale Hamkens Commandeur op waer. Sy by ons komende / setten drie Sloepen uyt / haelden ons met ons twintighen van 't wrack aen boort / soo veel waren wy noch in 't leven van 86. man / die wy te vooren sterck hadden ghewееst. Het kon met ons niet langh gheduert hebben / want wy hadden ontrent 3. a 44. uren op 't wrack gheseten / in sulcken bitteren koud' / en hadden niet een drooghen draet aen 't lijf / sonder eten of drincken als ons eyghen water als verhaelt / en sonder te konnen slapen. Sy setten ons datelijck met de voeten in warme pekel / want die waren gheheel doof ghevrosen / en als inde peeckel het leven weer in de beenen beghon te wercken / leden wy sulcke viemente pijn / dat het onlijdelijck scheen / daer op brachten sy ons te Koy om wat te rusten.

Onse Hoogh bootsman doe hy inde warme pekel gheset worden hadde gheen ghevoel in sijn benen / want het leven was daer uyt / 't welck droevigh was.

Den

Den 25. dito quamen de andere drie ſchepen die mede by ons waren doen wy ons ſchip verloren / by ons waren altemael op het hooghſte verwondert / als ſy ons overblijven verſtonden : datter noch yemandt in 't leven was.

Gale Hamkes dede de andere Commandeurs elck met ſijn Barbier aen ſijn boordt komen: want hy was niet wel verſien van een goedt Barbier. De Barbiers aen boordt komende viſiteerden ons terſtont en verbonden onſe voeten / onſe Hoogh bootſman: alſoo ſijn voeten doodt waren/ſneden ſy tot ontrent half weegh de knien / daer begon hy wat levens te voelen / want deed' hem min of meer ſeer : de Meeſters reſolveerden om hem ſanderdaeghs ſijn beenen beneden de knien af te ſetten / doch meenden dat het weleer met hem veranderen ſou / ghelijck het oock dede: want ſanderen daeghs / ſijnde den 26. dito ſachter-middaeghs is hy gheſtorven / ſprack niet een woort / ſtorf al ſnuyvende en ſnorkende als of hy lagh en ſliep / even ghelijck als de maets die te voren op 't wrack van grote koude gheſtorven waren.

Den 27. dito hebben ſy onſe Hoogh bootſman overboort gheſet/ dicht voor de Weſt-bay: die noch vol ys lagh / moſten daerom weder zee kieſen. Ondertuſſchen beterden het met ons handt overhandt / quamen door Godts ghenaden wederom tot onſe vorighe gheſontheydt alleen dat een vande maets een ſtuck van ſijn groote toon verloor.

Den 4. July quamen wy inde Weſt-bay: doe brachten de ſloepen van Gale Hamkes ons aen onſe Tenten / daer wy terſtondt te werck trocken/ en maeckten onſe drie Sloepen gereet / die wy het voorghaende Jaer daer ghelaten hadden met al haer toebehoren: daermede wy naderhandt noch drie Viſſchen vinghen.

Den 26. dito quam onſe eene Zee-Viſſcher by ons in de Bay met een goede party Speck:

Den 22. Auguſtus is onſe tweede Zee-Viſſcher oock by ons inde Bay ghekomen: met het Schip vol Speck / daer over wy ſeer verblijdt waren/verdeelden doe ons volck op beyde Schepen / en maeckten ghereetſchap om weder te vertrecken.

Den 30. dito ſijn wy van daer geſeylt na 't Vader landt.

Den 23. September quamen in 't Vlie.

Den 24. dito quamen wy voor Hoorn de Heere zy ghelooft en ghepreſen voor ſijn ghenade die hy over ons in ſulcken oogen-ſchijnelijcken perijckel beweſen heeft. De Heere geef dat wy dit voortaen met een heyligh leven danckbaerlijck erkennen / AMEN.

EYNDE.

Volghen noch eenighe avontuerlijcke en ghedenckwaerdighe gheschiedenissen.

Kort verhael uyt het Journael vande Persoonen die op Spitsberghen in 't overwinteren ghestorven zijn/ Anno 1634.

NA dat in 't Jaer 1633. op Spitsbergen, als oock aen 't Eylandt Mauritius, om te overwinteren waren ghelaten op yder 7. man/ so hadden de schepen het navolghende Jaer van 1634. wederom last vande E. Heeren vande Groenlantsche Compagnie/ om wederom/ de oude af ghelost hebbende 7. Man op yder te laten/ te weten: vrywillighe: waer toe haer ghewilligh verscheyden Personen presenteerden. Siende dat de 7. op Spitsbergen waren in goede ghesontheyt over ghebleven/ soo hebben de Commandeurs daer weder 7. andere uytghekoosen/ om aldaer weder te overwinteren/ met namen: Andries Iansz., van Middelburgh, Cornelis Thijsz. van Rotterdam, Ieroen Carcoen van Delfs-haven, 't Iebbe Ielles uyt Vrieslandt, claes Floisz. van Hoorn, Adriaen Iansz. van Delfr Eetje Ottes uyt Vrieslandt. Welcke personen (na dat sy 't na behooren van alles versien waren/ wat tot het overwinteren noodigh was/ van spijs/ dranck en Medicinale drancken en kruyden) aen Landt zijn ghelaten en hebben van al haer wedervaren Dagh-register ghehouden/ 't welck ick om veel onnoodighe reden te vermijden van weer en winden/ niet in 't gheheel wil volghen/ maer alleen het voornaemste daer uyt nemen/ tot die tijt toe dat sy hebben opghehouden te schrijven of haer overlijden

Den 11. September 1634. ginghen de schepen van daer na Patria, die sy gheluck op de Reys wenschten. Daer blijvende/ saghen verscheyden Walvisschen/ waren oock dickwils doende om die te schieten/ maer konden niet vanghen; sochten oock vlijtigh na groente/ Reen/ Vossen of Beeren: maer konden niet bekomen.

Den 20. of 21. October verliet haer de Son.

Den 24. November begost de Scheur-buyck sich onder haer te openbaren/ waer door sy vlijtigh uytsaghen na verversinghe van groente/ Beeren of Vossen/ maer konden niet opdoen: tot haerder groote droefheydt: dan sy troosten haer onder malkander: dat Godt haer groente en verversinge wesen sou/ en dat hy 't versien sou.

Den 2. December nam claes Florisz. een dranck in teghen de Scheurbuyck: en sy setten een val om Vossen te vanghen.

Den 11. dito nam Ieroen carcoen oock een dranck in voor de Scheurbuyck: en begonnen elck apart te eten en te drincken: om dat de eene meer met de Scheur-buyck ghequelt was dan de andere; soch-

ten alle daghen na verversingh, dan vonden niet. Bevalen haer alsoo in Godts handt.

Den 12. dito nam cornelis Thijssz. oock een dranck in voor de Scheur-buyck.

Den 23. December saghen sy de eerste Beer / soo de Kock water uyt goot stont hy voor 't Venster / maer gherucht hoorende / steldent op de loop / sy hem siende / waren soo blijd' / als of sy hem al in haer tent hadden / sy volghden hem na met twee Lantaernen / maer konden hem niet krijghen / hoe wel sy hem wel van nooden hadden / om van de siecken / ja van haer alle ghe eten te worden tot verversing / want niemandt van haer allen was sonder pijn. Schrijven wilt niet beter worden / soo zijn wy altemael doodt eer de Schepen hier komen / dan Godt weet wat ons van nooden is.

Den 25. December nam cornelis Thijssz. noch een dranck in voor de Scheurbuyck / want het was met hem heel qualijck gestelt.

Den 14. Januarij 1635. sturf Adriaen Iansz. van Delft, zijnde de eerste van haer sevenen / doch de andere waren doe oock altemael vol pijn en heel sieck.

Den 15. dito sturf Fetje Ottes.

Den 17. dito sturf cornelis Thijssz. op welcke sy haer meeste hoop wel ghestelt hadden naest Godt / voor welcke drie overledenen maeckten sy noch kisten / daer sy haer in leyden / hoe wel sy qualijck de macht hadden / en werden alle daghen noch erger.

Den 28. Januarij saghen sy de eerste Vos / doch konden hem niet krijghen.

Den 29. dito dooden sy haer roode Vlissinger Hondt / daer van sy 's avondts aten.

Den 7. Februarij vinghen sy de eerste Vos / daer in sy seer verblijdt waren / maer mochte weynigh helpen / waren al te seer verworden. Saghen doe oock veel Beeren / ja somtijdts wel 3. 4. 6. 10. a 12. teffens / maer sy hadden de macht niet om een Roer af te schieten / en of sy al ghetreft hadden / om haer na te loopen / want konden de eene voet voor den ander niet setten / noch gheen Broodt bijten / hadden vreesselijcke pijn in de lenden en 't lijf / en hoe quader weer hoe slimmer; de eene spoogh bloedt; de andere loosde bloedt door de stoelgangh / Ieroen carcoen was de sterckste noch / die haelden altemet noch wat kolen om vyer aen te leggen.

Den 23. dito laghen sy meest plat te Koy / gaven het op in Godts handt.

Den 24. saghen sy de Sonne weder / daer over sy Godt looveden / want sy hem tsedert den 20. of 21 October des voorleden Jaers niet gesien hadden.

Den 26. zijnde de laetste dagh dat sy gheschreven hebben / waer na sy na ooghen mercken niet langh gheleeft hebben / schrijven sy aldus Wy legghen met ons vieren / die noch in 't leven zijn / plat te Koy / wy

 sonder

souden wel eten / wasser een so kloeck dat hy uyt sijn Kop komen kon om vyer aen te legghen / wy konnen ons niet roeren van pijn: wy bidden Godt met ghevouwen handen / dat hy ons uyt dese benaude Wereldt verlossen wil / alst hem belieft: soo zijn wy ghereet / want wy moghen 't dus niet langher harden sonder eten of vyer / en wy konnen malkander niet helpen / elck moet sijn eyghen last draghen.

De Schepen het navolghende jaer 1635. daer weder komende / vonden sy haer altemael doodt legghen / haer Tent hadden sy van binnen wel vast toe ghemaeckt / om voor Beeren of anders bevrijdt te zijn / en alsoo 't de Tent van Middelburgh was / soo braecken sy de achter-deur op / en een Backer klom daer in / liep over de Solder / daer noch eenighe stucken vande voornoemde Hondt te droghen hinghen: en klom de trap in het victuali vertreck weer neer / en alsoo 't doncker was tradt hy op een doode Hondt (want sy hadden twee honden ghehadt) die daer voor de trap legghende / ghestorven was. Doe deed hy de binne-deur op en liep by duyster na de voor deur toe om die op te doen / maer onderweegh liep hy tegen de dooden aen. De deur ghe-opent wesende / saghen sy haer daer legghen / drie stonden in kisten / Claes Florisz. en noch een / laghen elck in een kreb doodt / en de andere twee laghen midden op de vloer op eenighe seylen en ander goedt / hadden de Knien by na teghen de Kin ghetrocken / soo krom waren sy ghestorven / sy maeckten kisten tot de vier / en begroeven haer nevens de andere drie in 't snee / alsoo daer noch door de grote koud' gheen andere gheleghentheyt was; maer naderhant doe het snee begon te smelten / en het Landt begost bloodt te komen / begroeven sy se met Aerde het best dat sy konden / alle seven aen malkanders zijde / leyden steenen op haer kisten / om dat sy van 't Wildt niet verscheurt souden worden / naderhandt en isser gheen meer Volck op Spitsberghen ghebleven om te overwinteren.

EYNDE.

Een Ander.

IN 't Jaer 1633. alsoo den Commandeur Dirck Albertsz. Raven doe met een Schip nevens andere voor de E: E. Heeren Bewindt-hebbers vande Groenlandtsche Compagnie / aen Mauritius of Ian Mayen Eylandt lagh / om Walvisschen te vanghen / soo ghescheiden daer een saecke aenmerckens waerdigh / en was als volght: Den 17. Junij is daer een van de voorsz. Commandeurs Sloepen / by 't Landt langhs varende / door een schielijcke gryp-windt die over 't Landt quam vallen / omgheslaghen met 6. Man / den eenen zijnde een Bootsman ghenaemt Thijs Syvertsz. van Enckhuysen alsoo hy wel swemmen kon / nam het eynd' vande lijn en swom daer mede na Landt toe / dat omtrent een kleyne Musquets-schoot

ver-

het was/ de andere souden hem bot vieren / en de lijn onder de Sloep van daen redden / maer hy ontrent der halder weegh ghe swommen wesende / kon niet voortkomen met de Lijn/ alsoo die niet en wilde schaecken / swom daerom wederom aende Sloep / die te met t' Zeewaert in dreef / doe verdronck an den een / dan een ander/onder anderen oock een gau Harponier Claes Luyter genaemt / was van Schagen / Thys Sybertsz. hiel het alleen op de Sloep / sonde doe wel nae Landt toe ghewilt hebben / maer was te ver om dat in sulcken koude alst daer was te beswemmen / dreef / als verhaelt / van' t Eylandt af/ t'Zeewaert in. Hy liep en trappelden om de warmte op de Sloep / maer en dorste noch kost niet slapen. Des anderendaeghs zijnde den 18. dito / is den Commandeur Adriaen Minnen van Rotterdam met een Sloep uyt de Bay geroeyt / om yets te halen of te soecken. Buyten komende / sagh hy t'Zeewaerts yets drijven / soo hem dochte / ghelijck het oock waer was / roeyt daer nae toe / dat naederende / derf hy syn ooghen qualijck vertrouwen/ want daer een mensch te sien docht hem een droom te wesen/ quamen daer by/ sagen hem op de Sloep heen en weer wandelen/ syn ghesicht was al ghebroocken / het hooft scheen hem licht te b[illegible]/ want doen sy hem daer af wilden halen / sach hy seer wilt/ en seyde : Wat wilt ghy my [illegible]er doen ? sy namen hem in haer Sloep / hadde ontrent 7. a 28. uren op de sloep geweest/ nat en kout / sonder eten / sonder drincken of slapen/ en hadde de andere vyf man voor sijn oogen sien sterven / sijn voeten waren seer bevrosen ofte geklumt / sy brachten hem by den Commandeur Dirck Albertsz. Raven inde Tent / ten son (oogenschynelijck) niet langh met hem ghedeurt hebben. Daer worde een groot vyer aenghelegt / en setten hem daer voor den Commandeur trock hem een schoon hemt en andere drooghe kleeren aen / en ontrent een uer daer nae gaven sy hem een weynigh te drincken en te eten / leyden hem doen warm te Koy/ daer hy een wyltijts ruste/en naderhant quam hy weder tot syn vorige gesontheyt.

E Y N D E.

Een Ander.

EEn seecker Schipper van Hoorn ghenaemt Pieter Jansz. Pickman / (nu eenighe Jaeren overleeden / syn vaert meest hebbende op Yerlant / Schotlant en die ghewesten / by veelen wel bekent door syn pracktijck van 't gheschut te Visschen op de kust van Yerlant vande gebleven Spaensche Schepen van 't Jaer 1588.) ist ghebeurt soo hy met een Schip vol Deelen uyt Noorweghen quam in 't Jaer 1616. dat hy in sijn Vaerwater by Schot of Yerlant met een groote Calmte of stilte vervìel by een groote Klip of kleyn Eylantdje / en alsoo hy door de stroom vast nae de Klip toe dreef / dreef den sy daer op te drijven / waeren derhalven ghenootsaeckt de Boot uyt te setten/ en het Schip voort te boeghseeren/ om alsoo de selve mis te dryven. Terwijle dat sy hier mede besigh waren/ soo sien sy tot haer alder verwonderinghe dat een Mensch op de selfde Klip staet/ bewysende door waerschijnelijcke teyckenen / verleeghen te wesen / viel op syn knien / de handen te saemen naer haer toe / wyste en wenckte soo veel hy kon. Sy onder malkander beraetslaeghden wat sy souden doen / of sy daer nae toe souden vaeren of niet/en alsoo sy verscheyden swaerigheden vreesden / waeren naest van voornemen daer niet heen te roepen / onder-tusschen wyste / wenckte en badt de self de Man / en dee al wat moghelijck was / om hulpe. Sy eyndelijck door de groote waerschijnelijckheydt en medeooghen overwonnen zijnde / roeyden daer nae toe / quamen by de Klip / maer konden door de groote steylte daer niet aen komen / den Man wenckte en sey dat sy aende andere kant souden roeyen/ daer was het laeger / 't welck sy deeden / quamen daer aen by hem / hy viel voor haer neer / daer docht haer het herte te breecken door medelijden / siende daer een Mensche soo ruygh en onghedaen dat het schier geen Mensche gheleeck / was by nae swart van honger / koud' en onghemack / was soo ingheballen en mager dat tusschen hem en de doot niet veel onderscheyt en was. Sy saeghen daer geen of weynigh schuyl-plaets om een Mensch voor regen / koud' of hitte te beschermen / daer en was loof noch gras op / was enckel steen: daer waren eenige bortjens of stucken van Luycken teghen malkander aengheset/ daer hy tusschen kroop als hy hadde willen slapen. Sy namen hem inde Boot/ voeren met hem aenboort daer verschrickte elck voor de onghedaenheydt van desen Man / was een Schots of Engelsman / sy vraeghden hem hoe hy daer op ghecoomen was / en hoe / en hoe langh hy hem daer op onthouden hadde. Doe begost hy haer sijn ellende te verhaelen / en seyde : Het is soo en soo langh gheleden / noemende een seeckeren tijdt / en was (soo de naeste onthout is

van

van die gheene die dese Historie dickwils uyt den mont vande voornoemde Pickman hebben ghehoort) ontrent twee of derdhalf Jaer / dat wy met een Scheepken door storm verongheluckten en Schip-breeckingh leden op dese Klip; met ons tween raeckten wy daer op, de andere verdroncken. 't Scheen of wy gheluckiger waeren als de andere / maer tot ons selfs komende / en de plaetse oversiende / oock om dat wy niet gheberght hadden / hielden se gheluckigh die door de Zee haer leven gheeyndight hadden. Hier was goede raet met ons dier stonden en saeghen malkander bedroeft aen / hadden te drincken noch te eten noch saghen gheen middel om eenmael daer van te komen / eventwel haelden wy noch eenighe planckjes en stucken houts van ons ghebrocken Schipken op de Klip / stelden die teghen malkander aen (ghelijck die nu noch ghesien hebt) om een schuyl te hebben. Wy vinghen eenighe Mieuwen / die pluckten wy / en mijn Macker hadd' een Mes daer vilden wy die mede / drooghden die wat inde Son of Wint / en aten die soo rouw op. Met de dranck hadden wy 't quaetst / hadden dickwils in verscheyden daeghen gheen vers Waeter, maer alst reghende soo bleef het waeter inde kuylen en grippels vande Klip staen / en dat was onse dranck. Naederhant vinghen wy al-te-met een Zee-rob die wy oock vilden en met onse Mes ontweyden / en lieten die van ghelijcken inde Wint of Son wat drooghen/ om die wat te spaeren / en oock om dat het dan beter te eten was. Hoewel wy daer in sulcken droefheyt waeren / dat het ons verdroot langer te leven / soo was het doe noch bruyloft en Bruyloft / hebbende doe noch gheselschap / heyl en troost aen malkanderen/ by het daer nae met my wiert / want doen wy ontrent een half Jaer daer op ghewеest hadden / doe verloor ick mijn Macker 't welck mijn droefheydt en pijn soo verdubbelde / dat ick van weemoedigheyt en verbaestheyt meende te sterven. Hier stondt ick alleen / yder kan wel dencken (al en seyd ick niet) hoe ick te moed' waer / door wanhoop en vertwijffelinghe my in Zee te werpen / dat en leed mijn ghemoet niet / en mijn kruys my vanden Hemel opgheleyt te dragen/ scheen onmoghelijck/ dan schreyde ick altemet / maer wat wast / niemant en hoorde my : maer nu bevind ick dat Godt my verhoort heeft. De Schipper vraeghden hem onder alle / hoe hy sijn Macker verloor / jae / seyde hy / dat en weet ick niet / door sieckte is hy niet ghestorven / des Avonts waeren wy noch by malkanderen / en des Morgens misten ick hem / en heb hem noyt meer ghesien / of hy door mismoedigheydt hem selven als hopeloos verdroncken heeft/ dan of / hy droomende / of anders onnoosel veronghelnckt is /en weet ick niet. Het Mes had hy by hem / doe was ick gheheel verleghen / want ick kon gheen Robben (dat mijn meeste kost was) noch Mieuwen toemaecken om te eten. Armoede seytmen soeckt list / ick klopte een Spijcker tot een van de gheberghde houten / en die sleep ick door veel en menighvuldigh slijpen scherp / waer mede ick doe my pas kost behelpen. Op die maniere heb ick van die tijt af gheleeft / met veel kommer / hertseer en lijden / des Winters had ick het soo quaet alst diende / hadde voor desen noch wel hoope ghehadt / dat Godt noch middel sonde schaffen om my daer af te helpen / maer alsoo 't soo langh duerde / gaf ick de hoop op / maeckte rekeningh om daer mijn leven te eyndighen / en nu heeft Godt u hier ghevoert om my te verlossen / waer door ick hem eeuwigh loaven en prijsen sal.

In het Schip wesende / spijsden sy hem met weynigh 't seffens / vreesden / dat hy anders eten sou dat het hem qualijck bequam / brachten hem aen Landt / daer hy na duysent bedanckingen van haer scheyde en na huys reysde.

E Y N D E.

Aenwijsinghe vande figuren in 't Journael van Bonte Koe.

